

Obsah

Kvalifikovaný pohled na ekonomii českýma očima	IX
Předmluva autora ke čtvrtému vydání	XI
1. Člověk v tržním systému	1
1.1 Ekonomie – věda o lidském jednání	1
1.2 Racionální jednání v podmínkách vzácnosti	3
1.3 Vlastní zájem a společný prospěch	9
1.4 Rozptýlená znalost a koordinace lidských činností	12
1.5 Funkce cen	14
1.6 Ekonomický koloběh	17
Shrnutí	19
Klíčové pojmy	20
2. Chování spotřebitele: užitečnost a poptávka	21
2.1 Celkový užitek a mezní užitek	21
2.2 Spotřebitelův přebytek	24
2.3 Obětovaná příležitost a vyrovnávání mezních užitků	26
2.4 Poptávka	29
2.5 Zákon klesající poptávky – důchodový a substituční efekt	31
2.6 Poptávka v krátkém a v dlouhém období	34
2.7 Cenová elasticita poptávky	35
2.8 Změny poptávky	37
2.9 Tržní poptávka a poptávka po statku jednoho prodávajícího	39
Shrnutí	42
Klíčové pojmy	43
Otázky a příklady	43
Dodatek: Indiferenční křivky	45
Shrnutí dodatku	51
Klíčové pojmy dodatku	52
Otázky a příklady k dodatku	52

3. Chování výrobce: náklady a nabídka	53
3.1 Utopené náklady	53
3.2 Náklady příležitosti	55
3.3 Ekonomické náklady a ekonomický zisk	57
3.4 Změna nákladů	60
3.5 Zastavení činnosti	61
3.6 Odchod z trhu	63
3.7 Produkční funkce a nákladová funkce firmy	63
3.8 Optimální objem produkce	70
3.9 Nabídka firmy v krátkém období	74
3.10 Nabídka firmy v dlouhém období	76
3.11 Změny nabídky	78
3.12 Tržní nabídka	79
Shrnutí	83
Klíčové pojmy	84
Otázky a příklady	85
4. Tržní rovnováha a efektivnost	88
4.1 Tržní rovnováha a její dosahování	88
4.2 Efektivnost tržní rovnováhy	93
4.3 Změny rovnováhy	94
4.4 Arbitráž a zákon jediné ceny	97
Shrnutí	99
Klíčové pojmy	99
Otázky a příklady	100
Dodatek: Spekulace	103
Shrnutí dodatku	105
5. Směna, specializace a mezinárodní obchod	106
5.1 Směna a bohatství	106
5.2 Specializace a směna na základě absolutních výhod	107
5.3 Specializace a směna na základě komparativních výhod	110
5.4 Čím jsou dány komparativní výhody	112
5.5 Přínosy z mezinárodního obchodu	115
5.6 Účinky dovozního cla	118
5.7 Účinky dovozní kvóty	120
5.8 Mýty obchodního ochranářství	122
Shrnutí	128
Klíčové pojmy	130
Otázky a příklady	130

6. Nedokonalé trhy, informace a podnikatelé	132
6.1 Dokonalé a nedokonalé trhy	132
6.2 Mezní příjem a cenová tvorba na nedokonalém trhu	136
6.3 Monopolistická konkurence	139
6.4 Oligopol	142
6.5 Nedokonalé trhy a informace	145
6.6 Informace a podnikatelé	147
6.7 Podnikatelé a inovace	150
6.8 Podnikatelé a stát	151
Shrnutí	153
Klíčové pojmy	154
Otázky a příklady	154
Dodatek: Cenová diskriminace	156
Shrnutí dodatku	161
Klíčové pojmy dodatku	161
Otázky a příklady k dodatku	161
7. Konkurence a regulace	163
7.1 Svoboda volby a konkurence	164
7.2 Otevřené trhy a omezování vstupu na trh	165
7.3 Ochrana spotřebitele	170
7.4 Novodobé cechy	175
7.5 Antidumpingová politika	178
7.6 Ochrana hospodářské soutěže	184
7.7 Monopol	190
7.8 Státem vytvořené monopoly	196
7.9 Přirozený monopol	201
Shrnutí	206
Klíčové pojmy	207
Otázky a příklady	207
Dodatek 1: Kartelová dohoda	209
Dodatek 2: Věznovo dilema	215
Shrnutí dodatků	218
Klíčové pojmy dodatků	219
Příklady k dodatkům	219
8. Zásahy státu do cen	220
8.1 Cenový strop (maximální cena)	220
8.2 Spotřební daň	228
8.3 Subvence	232
8.4 Minimální cena a vývozní subvence	234

8.5 Státní intervenční nákupy	237
8.6 Produkční kvóty	240
Shrnutí	241
Klíčové pojmy	242
Otázky a příklady	242
9. Poptávka po výrobních faktorech	245
9.1 Výrobní faktory	245
9.2 Produkční funkce a mezní produkt	246
9.3 Poptávka po výrobním faktoru	248
9.4 Změny poptávky po výrobním faktoru	253
9.5 Volba výrobní techniky a technická substituce	255
Shrnutí	258
Klíčové pojmy	259
Otázky a příklady	259
10. Nabídka výrobního faktoru a renta	262
10.1 Transferová platba a renta	262
10.2 Nabídka a renta na pracovních trzích	263
10.3 Nabídka a renta v krátkém a dlouhém období	266
10.4 Kompenzující mzdové rozdíly	269
10.5 Výrobní faktory s nepružnou nabídkou	270
Shrnutí	272
Klíčové pojmy	273
Otázky a příklady	273
11. Nabídka práce a trh práce	274
11.1 Nabídka práce	274
11.2 Nominální a reálné zvýšení mzdy	278
11.3 Trh práce	280
Shrnutí	285
Klíčové pojmy	285
Otázky	285
Dodatek 1: Indiferenční analýza	286
Dodatek 2: Mezinárodní migrace práce	287
Shrnutí dodatků	290
Otázky k dodatkům	290
12. Nezaměstnanost	292
12.1 Míra nezaměstnanosti	292
12.2 Nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklická	294

12.3	Nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná	299
12.4	Dlouhodobá nezaměstnanost	306
12.5	Vytváření pracovních míst	308
	Shrnutí	311
	Klíčové pojmy	312
	Otázky a příklady	312
13.	Kapitál a úrok	314
13.1	Kapitál a investice	314
13.2	Úrok a časová preference	318
13.3	Nominální a reálná úroková míra	320
13.4	Nabídka zapůjčitelných fondů (úspory)	322
13.5	Poptávka po zapůjčitelných fondech (investice)	324
13.6	Trh zapůjčitelných fondů (trh kapitálu)	328
13.7	Lidský kapitál	332
	Shrnutí	336
	Klíčové pojmy	337
	Otázky a příklady	337
	Dodatek: Mezinárodní pohyby kapitálu	337
	Shrnutí dodatku	340
14.	Investiční rozhodování	341
14.1	Aktiva	341
14.2	Cena perpetuity	342
14.3	Cena annuity – dnešní hodnota budoucích výnosů	345
14.4	Míra výnosu	348
14.5	Riziko a míra výnosu	351
	Dodatek: Morální hazard	353
	Shrnutí	359
	Klíčové pojmy	360
	Otázky a příklady	360
15.	Vlastnictví	362
15.1	Vlastnictví soukromé a veřejné	362
15.2	Oddělení vlastnictví a řízení – problém „pána a správce“	367
15.3	Nepřátelské převzetí	371
15.4	Družstevní vlastnictví	375
15.5	Zaměstnanecké vlastnictví	376
	Shrnutí	378
	Klíčové pojmy	378
	Otázky	379

16. Externality	380
16.1 Negativní externality	380
16.2 Pozitivní externality	382
16.3 Externality – porušení práva	383
16.4 Externality a morálka	384
16.5 Soukromá vyjednávání a Coaseho teorém	386
16.6 Vlastnická práva	390
16.7 Transakční náklady	391
Shrnutí	394
Klíčové pojmy	394
Otázky a příklady	395
Dodatek: Převoditelná práva ke znečišťování	397
Klíčové pojmy dodatku	400
17. Volné zdroje, volné statky a veřejné statky	401
17.1 Volné zdroje	401
17.2 Volné statky	406
17.3 Veřejné statky	410
Shrnutí	413
Klíčové pojmy	414
Otázky a příklady	414
18. Veřejná volba	416
18.1 Volba mezi veřejnými a soukromými statky	416
18.2 Racionální neznalost	419
18.3 Zájmové skupiny	421
Shrnutí	425
Klíčové pojmy	425
Otázky	425
19. Domácí produkt	426
19.1 Hrubý a čistý domácí produkt	426
19.2 Nominální a reálný domácí produkt	431
19.3 Domácí produkt jako přidaná hodnota	434
19.4 Agregátní výdaje a důchody	436
19.5 Úspory z HDP	440
19.6 Veřejný sektor	441
19.7 Zahraniční obchod	444
Shrnutí	445
Klíčové pojmy	446
Otázky a příklady	446
Dodatek: Národní produkt	447

Shrnutí dodatku	448
Klíčové pojmy dodatku	448
Otázky k dodatku	448
20. Spotřeba, investice a rovnovážný HDP	449
20.1 Spotřební funkce	449
20.2 Plánované investice a rovnovážný HDP	453
20.3 Důchodotvorný účinek investic	457
Shrnutí	459
Klíčové pojmy	459
Otázky a příklady	459
21. Peníze a poptávka po peněžních zůstatcích	461
21.1 Proč vznikly peníze	461
21.2 Peníze – prostředek směny	463
21.3 Peněžní zůstatky – likvidní aktivum	467
21.4 Transakční a opatnostní zůstatky	470
21.5 Peněžní zůstatky a důchod	472
21.6 Peněžní zůstatky a úroková míra	473
21.7 Nominální a reálné peněžní zůstatky	474
21.8 Poptávka po peněžních zůstatcích	475
Shrnutí	477
Klíčové pojmy	478
Otázky a příklady	478
22. Bankovní soustava, tvorba peněz a trh peněz	479
22.1 Banky s částečnými rezervami a tvorba peněz	479
22.2 Peněžní zásoba a její změny	486
22.3 Rovnováha trhu peněz	487
22.4 Růst peněžní zásoby v krátkém období	490
22.5 Růst peněžní zásoby v dlouhém období	491
Shrnutí	493
Klíčové pojmy	494
Otázky a příklady	494
23. Agregátní poptávka, agregátní nabídka a potenciální produkt	495
23.1 Agregátní poptávka	495
23.2 Agregátní nabídka a potenciální produkt	500
23.3 „Šoky“ ze strany poptávky	504
23.4 „Šoky“ ze strany nabídky	507
Shrnutí	509
Klíčové pojmy	510
Otázky a příklady	510

24. Hospodářský cyklus	512
24.1 Strukturální a cyklické výkyvy	512
24.2 Fáze hospodářského cyklu	513
24.3 Příčiny hospodářských cyklů	515
24.4 Finanční krize	518
24.5 Bankovní panika	519
Shrnutí	520
Klíčové pojmy	521
Otázky	521
Dodatek: Hospodářská deprese 30. let	522
Shrnutí dodatku	524
25. Hospodářský růst	525
25.1 Mýtus poptávky	525
25.2 Hospodářský růst a přírodní zdroje	528
25.3 Akumulace kapitálu	530
25.4 Nové technologie	532
25.5 Velikost trhu	533
25.6 Hospodářský růst a společenský systém	535
Shrnutí	541
Klíčové pojmy	541
Otázky	542
26. Inflace	543
26.1 Měření inflace	543
26.2 Inflace a přerozdělování	547
26.3 Zamlžení cenových informací	549
26.4 Poptávková inflace	550
26.5 Nákladová inflace	553
26.6 Inflační očekávání a setrvačná inflace	555
26.7 Phillipsova křivka a volba mezi inflací a nezaměstnaností	558
26.8 Přirozená míra nezaměstnanosti	561
26.9 Akcelerující inflace	563
Shrnutí	566
Klíčové pojmy	567
Otázky a příklady	567
27. Měnový kurz	569
27.1 Měnový kurz a měnový trh	569
27.2 Měnový kurz a úroková parita	574
27.3 Teorie parity kupní síly – absolutní verze	575
27.4 Teorie parity kupní síly – relativní verze	578

27.5 Intervence státu do měnového kurzu	579
27.6 Režimy stabilního kurzu	581
Shrnutí	583
Klíčové pojmy	584
Otázky	584
Dodatek: Měnová krize	585
Shrnutí dodatku	590
28. Platební bilance a zahraniční dluh	591
28.1 Platební bilance	591
28.2 Rovnováha platební bilance	595
28.3 Finanční účet platební bilance	597
28.4 Bilance zboží a služeb	598
28.5 Nerovnováha bilance zboží a služeb	601
28.6 Je aktivní bilance zboží a služeb „dobrá věc“?	605
28.7 Zahraniční dluh	607
Shrnutí	610
Klíčové pojmy	611
Otázky	611
29. Veřejné rozpočty a daně	613
29.1 Veřejné rozpočty a státní rozpočet	613
29.2 Byrokracie a bujení státního rozpočtu	616
29.3 Přerozdělování	622
29.4 Daně, šedá ekonomika a Lafferova křivka	627
29.5 Nepřímé daně	631
Shrnutí	632
Klíčové pojmy	633
Otázky a příklady	633
30. Rozpočtové schodky a státní dluh	634
30.1 Je státní dluh reálným břemenem?	634
30.2 Fikce „obědu zdarma“	636
30.3 Financování rozpočtového schodku	640
30.4 Rozpočtový schodek, vládní půjčky a státní dluh	641
30.5 Politický cyklus	646
30.6 Strukturální a cyklický schodek státního rozpočtu	647
30.7 Důchodotvorný účinek státních výdajů a efekt vytěšňování	649
Shrnutí	652
Klíčové pojmy	652
Otázky a příklady	652

31. Měnová politika	654
31.1 Nezávislost centrální banky	654
31.2 Cíle a nástroje měnové politiky	656
31.3 Slučitelnost cílů měnové politiky	657
31.4 Aktivistická měnová politika	659
31.5 Adaptivní očekávání a racionální očekávání	662
31.6 Racionální očekávání a neúčinnost měnové politiky	665
31.7 „Ukotvení“ měnovým kurzem	669
31.8 Pravidlo stálého měnového růstu (měnové cílování)	672
31.9 Inflační cílování	673
31.10 Desinflační politika	675
Shrnutí	679
Klíčové pojmy	680
Otázky a příklady	680
 Slovník základních pojmů	 683
 Jmenný rejstřík	 699
 Věcný rejstřík	 701